

Herontwikkeling Pastoor van Winkelstraat 72 te Schaijk

Ecologische quickscan

In opdracht van dhr. en mw. Geurts van Kessel

J.F.G.Maassen

Herontwikkeling Pastoor van Winkelstraat 72 te Schaijk

Ecologische quickscan

In opdracht van dhr. en mw. Geurts van Kessel

Datum 9-1-2017

Maassen *ecologisch advies en onderzoek*

Jan Mosmanslaan 23
5237 BB 's-Hertogenbosch
T 073-6410858
maassen36@ziggo.nl
K.v.K 64413152
BTW nr81276485B02
rek.noNL55 INGB 0003 0208 71

<i>Projectno.</i>	
<i>Tekst en samenstelling</i>	<i>J.F.G. Maassen</i>
<i>Foto's</i>	<i>J.F.G. Maassen</i>
<i>Foto op omslag</i>	<i>J.F.G. Maassen</i>
<i>Wijze van citeren</i>	<i>J.F.G. Maassen, Herontwikkeling Pastoor van Winkelstraat 72 te Schaijk</i>
<i>In opdracht van</i>	<i>Dhr. en mw. van Geurts Kessel</i>
<i>Contactpersoon</i>	<i>Mw. Bianca Göertz (Crijns Rentmeesters)</i>
<i>Status</i>	<i>Concept</i>
<i>Datum</i>	<i>9-1-2018</i>

© 2018 Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek, 's-Hertogenbosch

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van de natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoeklocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen.

Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere verstrekte gegevens. De opdrachtgever vrijwaart Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoud

1	Inleiding	8
	1.1 Aanleiding	8
	1.2 Vraagstelling	8
	1.3 Ligging van de planlocatie	9
	1.4 Beschrijving van de planlocatie en directe omgeving	9
	1.5 Beoogde ingrepen en ontwikkelingen	11
	1.6 Toetsingskader	11
2	Wettelijk kader	14
	2.1 Inleiding	14
	2.2 Soortenbescherming	14
	2.3 Gebiedsbescherming	16
	2.4 Bescherming houtopstanden	16
	2.3 Rode Lijst	16
3	Onderzoeksresultaat	18
	3.1 Methodiek	18
	3.2 Gebiedsbescherming	19
	3.3 Bescherming houtopstanden	20
	3.4 Soortenbescherming	21
	3.4.1 <i>Europees beschermde soorten(Habitatrichtlijn)</i>	21
	3.4.2 <i>Europees beschermde soorten (Vogelrichtlijn)</i>	24
	3.4.3 <i>Nationaal beschermde soorten (ontheffingsplichtig)</i>	25
	3.4.4 <i>Nationaal beschermde soorten (vrijstelling)</i>	26
4	Conclusie en aanbeveling	28
	4.1 Gebiedsbescherming	28
	4.2 Soortbescherming	28
	4.3 Voorzorgsmaatregelen en aanbevelingen	29
	4.4 Ontheffingsaanvraag	29
	4.5 Vervolgonderzoek	30
	4.6 Samenvattend	30
	Bronnen	32
	Bijlage1 - Wet Natuurbescherming	34
	Bijlage2 - Beschermde soorten en verblijfplekken	36
	Bijlage3 - Soorten met een vrijstelling	38

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De heer en mevrouw Geurts van Kessel hebben het voornemen tot een herontwikkeling op de locatie van adres Pastoor van Winkelstraat 72 te Schaijk. Op genoemd adres is momenteel een veehouderij gevestigd. De herontwikkeling betreft de sanering van 2.995 m² aan bedrijfsgebouwen, waarbij als tegenprestatie voor deze sanering de realisering van 400 m² aan nieuwe bijgebouwen met een bedrijfsfunctie plaats vindt. Naast deze gebouwen wordt tevens een nieuwe woning op de locatie toegevoegd. De huidige bedrijfswoning, een kurkboerderij van cultuurhistorische waarde, wordt hierbij omgezet tot burgerwoning.

Crijns Rentmeesters bv te Someren heeft de opdracht om de oprichting van de woningen mogelijk te maken binnen de gestelde wettelijke kaders. In het kader van deze wettelijke kaders dient een quickscan flora en fauna te worden uitgevoerd. Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek is aangezocht om deze quickscan uit te voeren.

1.2 Vraagstelling

De beoogde ontwikkeling kan gevolgen hebben voor de aanwezige (beschermd) flora en fauna die ter plekke aanwezig is en van invloed zijn op de nabijgelegen beschermd natuurgebieden. Op basis van een veldonderzoek en een aanvullend literatuuronderzoek stelt deze quickscan zich tot doel het vaststellen of uitsluiten van beschermd soorten die vermeld staan in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3. van de Wet natuurbescherming op. Op basis van het onderzoeksresultaat wordt bepaald welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op het (mogelijk) voorkomen van deze beschermd soorten en hun leefgebied. Aanvullend wordt bepaald of de ontwikkelingen tot effecten kunnen leiden op beschermd natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden die vallen onder de Habitatrichtlijn (Natura-2000) en de ecologische hoofdstructuur (NNN-gebied).

Indien de beoogde ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten op beschermd soorten en hun leefgebied, of van negatief effect kan zijn op beschermd natuurgebied worden aanbevelingen en voorzorgsmaatregelen gegeven om te voorkomen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden. Aangegeven wordt welke vervolgstappen gewenst zijn. Deze vervolgstappen kunnen, afhankelijk van de aard van de mogelijke overtreding, betrekking hebben op de volgende zaken.

- Aanvullend onderzoek.
- Opstellen van mitigatie en/of compensatieplan.
- Indienen van een ontheffingsaanvraag.

is in gebruik voor stalling. De overige bebouwing is jarenlang buiten gebruik en toont veel tekenen van verval. De daken zijn voornamelijk bekleed met (asbest) golfplaten, uitgezonderd de grote veestal waarvan de helft van het dak uit platte dakpannen bestaat. De gevels zijn voornamelijk opgetrokken uit bak- en kalkstenen. Naast de grote open stalruimten zijn er kleine afgeschotterde facilitaire ruimten aanwezig. Een opvallend element aan de grote melkveestal is een kleine opbouw boven de melkruimte waar een voedersilo is ondergebracht. De kleinste bijgebouwen (no. 8 en 9) zijn niet meer dan lage afdakjes die in gebruik zijn voor stalling en opslag. Aan de westkant van de melkveestal is een mestsilo (no.4) aanwezig. Tussen de hier beschreven bebouwing is overal bestrating aanwezig en een betonnen vloer (langs de oostgevel van gebouw no.7) voor de opslag van in plastic verpakt veevoer. Op het terreindeel zuid van de opslag en kippenschuur zijn de vloeren van de voormalig voederkuilen overgroeid door ruigtevegetatie.

Fig2. Het plangebied is door de gele stippellijn omkaderd. De afzonderlijke bebouwing is genummerd. De bebouwing die groen omkaderd is blijft intact; de rest wordt gesloopt. Luchtfoto: Google Earth)

De omgeving rond de leegstaande bebouwing maakt een rommelige indruk door de dumping en opslag van bouwval en afgedankte landbouwmachines. Aan de voorkant, rond het bewoonde deel, maakt het erf, een ordelijke en goed onderhouden indruk.

Buiten de gebruikelijke onkruidbegroeiingen is er groen aanwezig in de vorm oppervlakken cultuurgrasland aan de zuid en oostkant van de bebouwing. Aan de straatkant is een omheind graslandje aanwezig waar wat klein hobbyvee (kippen en geiten) worden gehouden. Hoog opgaande houtbegroeiingen en hagen zijn uitsluiten aan de straatkant en rond het woonhuis aanwezig. De meest opvallende houtbegroeiing is de groep van hoge en volgroeide zomereiken aan de westkant van het woonhuis. Van de grootse eiken varieert de stam diameter rond de 50 cm. Uitgezonderd een

oude perenboom moet deze boomgroep wijken voor de voorgenomen nieuwbouw. Aan de oostkant van de woning zijn nog wat sierstruiken aanwezig. Het grote oppervlak agrarisch grondgebied aan de zuidkant van het erf is als gevolg van het gebruik als akkerland en intensief grasland van een lage natuurwaarde.

1.5 Beoogde ingrepen en ontwikkelingen.

De beoogde ingrepen betreffen:

- het omvormen van de bedrijfswoning (no. 1 en 2) tot burgerwoning. Voor dit doel vinden er geen ingrepen aan de woning plaats;
- het slopen van alle bedrijfsbebouwing met een totaal oppervlak van 2.995 m²;
- nieuwbouw van bedrijfsbebouwing over een oppervlak van 400 m² en een woning;
- amoveren van een groenstructuur die uit een groep Zomereiken bestaat;
- een nieuwe groene inrichting met hagen en hoogstamfruitbomen.

De ingrepen en herontwikkeling kan de volgende effecten ten gevolge hebben

- In de uitvoerende fase kunnen sloop- en bouwwerkzaamheden leiden tot een tijdelijke toename van versturende omgevingsfactoren als licht- en geluidsbelasting, stikstofuitstoot en bodemtrillingen.
- De sloop van de bebouwing en groen kan dieren verstoren die daar verblijven, nestelen of verblijfplaatsen onderhouden.
- Ten behoeve van de bouw en herinrichting dienen graafwerkzaamheden uitgevoerd te worden wat een versturend effect heeft op soorten die op en in de bodem leven.
- Na de uitvoerende fase wordt verwacht dat ten gevolge van de nieuwe bestemming en inrichting van het plangebied een afname van versturende omgevingsinvloeden ten opzichte van de periode toen het plangebied nog als agrarisch bedrijf in gebruik was.
- De nieuwe groene inrichting kan een versterking betekenen van de ecologische omgevingskwaliteiten.

1.5 Toetsingskader

Deze quickscan toets aan

- Wn Soortenbescherming: hoofdstuk 3.4.
- Wn gebiedsbescherming (NNN- gebied en Natura 2000): hoofdstuk 3.2

De quickscan toets deels aan

- Wn houtopstanden; voor uitvoering van de ingreep wordt een houtopstand geamoveerd: hoofdstuk 3.3.

De quickscan toets niet aan

- Groenblauwe mantel; het plangebied ligt buiten de Groenblauwe mantel
- Niet van toepassing zijn Wav (Wet ammoniak en veehouderij) en Nsw (Natuurschoonwet).

Fig.3 Woonboerderij

Fig.4. Links aanbouw van woonhuis (no.2) en rechts melkveestal (no.3)

Fig.5. Kleine stal inpandig met mestkalveren (no.5)

Fig.6. Veldschuur (no.6)

Fig.7. Kippenschuur (no.7)

Fig.8. Kippenschuur inpandig

Fig.9. Bijgebouwtje (no.8)

Fig.10. Impressie van erf

Fig.11. Impressie van erf

Fig.12. Boomgroep

Fig.13. Achterliggend agrarisch land

2. Wettelijk kader

2.1. Inleiding

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. Zowel in de voorgaande als nieuwe wetgeving zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetland-Convention, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar. De wet is opgesplitst in de bescherming van soorten (soortbescherming) en bescherming van gebieden (gebiedsbescherming).

2.2.2. Soortenbescherming

Bij de Wet Natuurbescherming gelden een aantal verbodsbepalingen ter bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage). De wet kent 2 beschermingsniveaus waarbij drie categorieën beschermde soorten worden onderscheiden.

- Europees beschermde soorten volgens de Vogelrichtlijn
- Europees beschermde soorten volgens de Habitatrichtlijn.
- Nationaal beschermde soorten.

Europees beschermde soorten

Het zwaarst beschermingsniveau gelden de Europees beschermde soorten. De bescherming van vogels is op Europees niveau geformaliseerd doormiddel van de Vogelrichtlijn en die van de overige soortgroepen doormiddel van de Habitatrichtlijn. De beschermde soorten van de Habitatrichtlijn betreffen uitsluitend soorten die op bijlage IV vermeld staan. Dit betreffen o.a. alle vleermuissoorten die in Nederland en Europa inheems zijn. Voor soorten van bijlage II is de bescherming bij ingang van de Wet Natuurbescherming opgeheven of deze vallen onder het beschermingsregiem van nationaal beschermde soorten.

Ook verblijfplaatsen van soorten uit deze categorie die als "vast" kunnen worden aangemerkt vallen onder het zware beschermingsniveau en worden aangeduid als jaarrond beschermde verblijfplekken. Deze bescherming geldt alleen de vaste verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren. Een vaste verblijfplek betreft een verblijfplek waarnaar een dier regelmatig terugkeert en niet slechts éénmalig voor een specifieke functie gebruikt wordt, zoals de nesten van de meeste vogels. Voor soorten die onder de Vogelrichtlijn vallen zijn er verschillende gradaties in beschermingsniveau, afhankelijk hoe kwetsbaar de instandhouding van de soort is in relatie tot gebruik van de vaste verblijfplek. In samenhang met de verblijfplek wordt ook de leefomgeving beschermd zover deze van belang is om het functioneren van de verblijfplek mogelijk te maken.

Nationaal beschermde soorten

Voor nationaal beschermde soorten geldt een zwakker beschermingsregiem en er kan per provincie en per soort vrijstelling verleend worden voor ingrepen die betreffen ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud. Voor alle inheemse diersoorten, beschermt of onbeschermd, geldt de zorgplicht. De zorgplicht wil zeggen dat men deze niet onnodig mag doden, verwonden of beschadigen. Voor onbeschermden soorten geldt geen ontheffingsplicht maar alleen de zorgplicht.

Ontheffingsplicht

Alle beschermde soorten zijn in principe ontheffingsplichtig. Indien men kan garanderen dat de voorgenomen plannen geen overtreding van de Wet natuurbescherming tot gevolg hebben geldt een vrijstelling. Een mogelijkheid om een dergelijke garantie te geven is onder meer door het werken met een door de bevoegde instantie goedgekeurde gedragscode. Vrijstelling doormiddel van een goedgekeurde gedragscode geldt voor alle beschermde soorten en zowel voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud als

voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling (een verschil met voorgaande wetgeving).

Beschermingsregiem soorten vogelrichtlijn §3.1Wn	Beschermingsregiem soorten Habitatrichtlijn §3.2 Wn	Beschermingsregiem andere soorten §3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art3.5 lid 1 Het is verboden om soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden om soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden om eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen en te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Indien dergelijke garanties niet kunnen worden gegeven moet men afhankelijk van de soort en ingreep ontheffing aanvragen van artikelen geformuleerd in de Vogelrichtlijn (§3.1 Wn), of Habitatrichtlijn (§ 3.2 Wn) of het beschermingsregiem andere soorten (nationaal beschermde soorten) (§3.3 Wn).

Voor jaarrond beschermde verblijfplekken en functionele leefomgeving van soorten die onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijnen vallen is respectievelijk artikel 3.5 lid 4 en artikel 3.1 lid2 van toepassing en geldt een verbod om de verblijfplekken en functioneel leefgebied te verstoren. De wet beschermt de jaarrond beschermde verblijfplekken van nationaal beschermde soorten volgens artikel 3.10 lid 1b. Bij deze categorie is een verbod tot opzettelijke verstoring niet van toepassing, noch de bescherming van de functionele leefomgeving. Verstoring van vogels is alleen toegestaan indien daardoor de staat van instandhouding niet in gevaar komt. Onder de term “opzettelijk” moet men ook de zgn. “voorwaardelijke” opzet verstaan; dat betekent dat de initiatiefnemer zich bewust moet zijn van de effecten van zijn handelingen.

Toetsing

In tegenstelling met de voorgaande Flora en Faunawet is de bescherming in mindere mate individueel en dient de staat van instandhouding van de gehele populatie meer in aanmerking genomen te worden.

Een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld op de volgende drie criteria:

- aanwezigheid van aanvaardbare alternatieve mogelijkheden;
- aanwezigheid van een wettelijk belang;
- de staat van instandhouding van de soort.

En in het geval er jaarrond beschermde verblijfplekken in het geding zijn:

- behoud van functionaliteit van de verblijfplek.

Het wettelijk belang betreft, afhankelijk van de status van de soort, een nationaal wettelijk belang (Vrijstellingsbesluit) of een Europees wettelijk belang (Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn). Deze wettelijke

belangen hebben o.a. betrekking op de openbare veiligheid, volksgezondheid, veiligheid luchtvaart en bescherming flora en fauna. In het geval van nationaal beschermde soorten worden de genoemde criteria soepeler toegepast en zijn er extra vrijstellingsmogelijkheden.

2.3. Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming onderscheidt twee typen beschermde natuurgebieden

- De gebieden die op Europees niveau een bescherming genieten en aangewezen zijn in het kader van de Habitatrictlijn (HR), Vogelrichtlijn (VR) en Verdrag van Ramsar (wetlands). Deze gebieden vallen onder de noemer van Natura 2000 en betreffen gebieden van grote ecologische waarde.
- Natuurgebieden en verbindingsstructuren die op landelijke basis zijn ingesteld en vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Deze natuurgebieden en hun onderlinge verbindingen vormen een samenhangend ecologisch netwerk. De NNN is de opvolging van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) waarvan de naam de EHS nog in de wetgeving verankerd is.

Ook hier genieten de gebieden die onder een Europees beschermingsregiem vallen de meest striktste bescherming.

Voor beide categorieën van beschermde gebieden geldt dat activiteiten die een negatief effect hebben op de kwaliteit van de gebieden in het algemeen verboden zijn. Uitgezonderd zijn activiteiten binnen Natura 2000 gebied die uitgevoerd worden in het kader van vastgelegde beheersplannen ten behoeve van Natura 2000 doelen. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen reële alternatieven zijn, de staat van instandhouding van soorten niet in gevaar komt en er sprake is van een groot openbaar belang, dat o.a. de volksgezondheid en openbare veiligheid kan betreffen.

De ontheffingsverlening gaat veelal gepaard onder strikte voorwaarden en beperkingen en er is altijd sprake van een compensatieplicht. Bij Natura 2000 gebied wordt doormiddel van een voortoets beoordeeld of er negatieve effecten verwacht kunnen worden en in hoeverre deze als significant beoordeeld kunnen worden. Bij niet-significante negatieve effecten volgt een "lichte" beoordeling doormiddel van een Verslechteringtoets. Bij significante negatieve effecten wordt de "zware" route gevolgd doormiddel van een Passende beoordeling en ADC-toets.

2.4 Bescherming houtopstanden

De Wet natuurbescherming § 4.1. Houtopstanden vervangt de voormalige Boswet, waarbij dezelfde voorwaarden grotendeels gelden. Evenals de Boswet betreft de bescherming in het algemeen houtopstanden buiten de bebouwde kom zover deze een groter oppervlak van 10 are hebben of een rij van meer dan 20 bomen betreffen, geen deel uitmaken van begroeiingen op erven of in tuinen en geen aanplant voor cultuuroeleinden en houtwinning betreffen. Er geldt een meld- en heraanplant plicht.

2.5 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terrein beherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

3. Onderzoeksresultaat

3.1. Methodiek

Literatuuronderzoek

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Er is voor het soortenonderzoek gebruikgemaakt van gegevens van diverse websites, o.a. de website van Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en diverse verspreidingsatlassen. Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de ligging van het plangebied ten opzichte van relevante natuurterreinen in de omgeving en de ligging ten opzichte van Natuurbeschermingswet 1998 gebieden (Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en de NNN (EHS) (Natuurnetwerk Nederland).

Veldonderzoek

Het veldbezoek werd op 2-1-2018 uitgevoerd door dhr. J. Maassen. Tijdens het veldbezoek was het rond de graden 5 C, weinig wind, droog, bewolkt. Een weertype dat als vochtig winterweer kan worden getypeerd.

Tijdens de uitgevoerde veldonderzoeken zijn de aanwezige biotopen in het plangebied vastgesteld. Tevens is onderzoek gedaan naar biotopen en natuurwaarden in de directe aangrenzende omgeving waarop ontwikkelingen binnen het plangebied van invloed op kunnen zijn. Aan de hand van de aanwezige biotopen kan worden bepaald of er mogelijk beschermde soorten voorkomen. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen, die kunnen duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Behalve het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten is er ook gelet op bijv. holen, uitwerpselen, prooiresten, braakballen vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn verwerkt in onderstaande notitie.

3.2 Gebiedsbescherming

Ligging ten opzichte van beschermde natuurgebied

-De dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op een afstand van ongeveer 0,7 km zuidelijk hemelsbreed van het plangebied. Aan dit NNN-gebied is het beheertype N16.03 van Droog bos met productie toegekend. Op iets grotere afstand van ongeveer 2 km noordwestelijk ligt het bos-, heide- en stuifzand gebied de Herperduinen; op 1 km afstand zuidwestelijk ligt het bos- en heidegebied de Schaijsche Heide, onderdeel van het natuurgebied de Maashorst. Deze gebieden vormen grotere oppervlakken aanééngesloten natuurgebieden waaraan als NNN-gebied over het grootste oppervlak het beheertype van N01.04 Zand- en kalklandschap is toegekend.

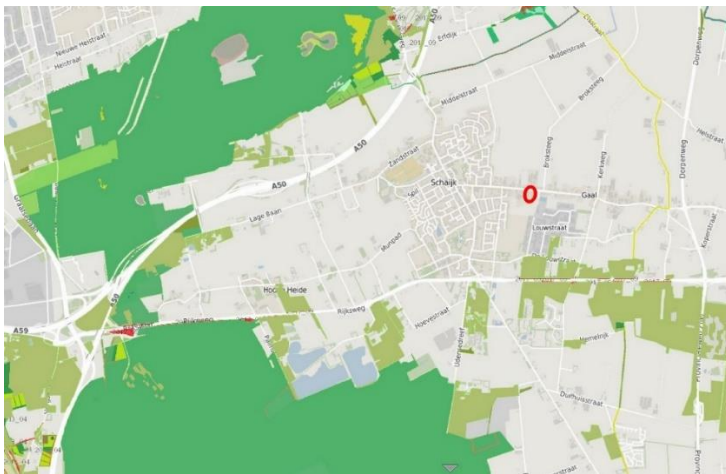

Fig.14. Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van de NNN-structuren (groen gekleurde oppervlakken).
Bron: Provincie Noord-Brabant

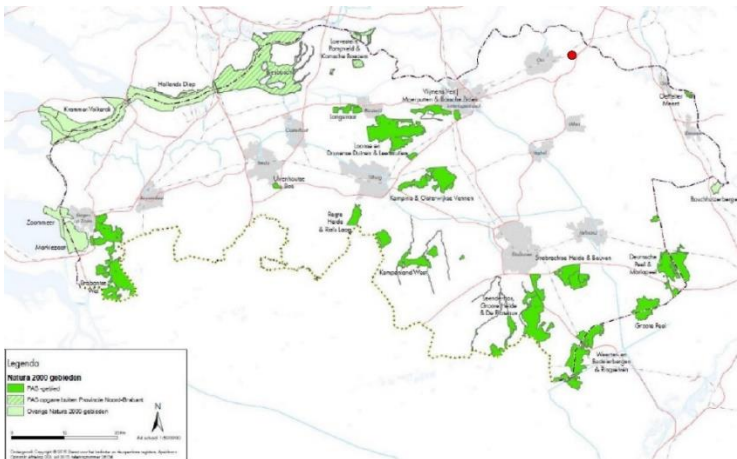

Fig.15. Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000 gebied (groen gekleurd).
Bron: Provincie Noord-Brabant

-De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden (*Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek* en *Oeffelter Meent*) liggen op relatief grote afstanden van rond de 20 km.

Effecten

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van de NNN/EHS of Natura2000 gebied. Van een directe aantasting en afname van areaal aan beschermd natuurgebied is daarom

geen sprake. De nabijgelegen NNN-gebieden zijn op een afstand gelegen die voldoende is om geen negatieve effecten te verwachten van factoren die met een korte reikwijdte op afstand werken, als licht- en geluidsbelasting en bodemtrillingen. De Natura 2000 gebieden zijn op voldoende afstand gelegen om elke invloed van genoemde kort reikende factoren geheel uit te kunnen sluiten en, gelet op de afstand en schaal en aard van de voorgenomen ontwikkeling, ook niet van factoren met een verdere reikwijdte. De meest kritische factor die op grotere afstand werkt betreft de factor stikstofdepositie. In de uitvoerende fase kan een tijdelijke verhoging van de factor stikstofuitstoot plaats vinden ten gevolge de uitstoot van het bouwverkeer en machines die tijdens de bouw gebruikt worden. Na de uitvoerende fase kan verwacht worden dat de nieuwe ingeperkte bedrijfsfunctie en woonfunctie van de nieuwbouw nieuwe bronnen van stikstofuitstoot zijn. Het wegvallen van de bedrijfsvoering van een veeteeltbedrijf betekend echter een forse afname van de factor stikstofdepositie ten opzichte van de periode toen het plangebied noch geheel bedrijfsmatig in gebruik was. Een afname die naar verwachting de uitstoot van de nieuw te bouwen woning en bedrijfsgebouw ten gevolge van hun functies en extra verkeersbewegingen die deze genereren compenseert. De verwachting op langer termijn is daarom eerder een afname dan een toename van de factor stikstofdepositie vanuit het plangebied op nabijgelegen natuurgebied. Gelet op de schaal van de ontwikkeling worden geen effecten verwacht die zowel in negatieve of positieve zin significant kunnen bijdragen op de bestaande achtergronddepositie op beschermde natuurgebieden.

Conclusie

Er worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN/EHS significant aantasten gelet op de aard en schaal van de voorgenomen ingrepen en ontwikkeling. Verwacht wordt juist de afname of wegvallen van een aantal milieubelastende factoren op nabijgelegen NNN-gebied ten gevolge van de bedrijfssanering als onderdeel van de voorgenomen herontwikkeling. Een toetsing aan het NNN/EHS-beleid wordt niet noodzakelijk geacht.

-Negatieve effecten op Natura 2000 gebied kunnen eveneens geheel uitgesloten worden gelet op de afstand, schaal en aard van de voorgenomen ontwikkelingen. Een toetsing aan de Natura 2000 wetgeving wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.3. Bescherming houtopstanden

Het plangebied ligt buiten de grens van de bebouwde kom van Schaijk volgens het Bestemmingsplan Kom Schaijk 2014. Niet bekend is of dit bestemmingsplan sindsdien gewijzigd is en of deze begrenzing ook van toepassing is voor de APV Bomenkap van de gemeente Landerd, tevens welke bijzondere lokale regels van toepassing zijn op bescherming van houtopstanden en bomen.

Indien het plangebied buiten de begrenzing ligt waar de APV Bomenkap van de gemeente Landerd van toepassing is, kan opgemerkt worden dat de houtopstanden op basis van de volgende criteria vrijgesteld zijn van de Wet natuurbescherming.

-De houtopstand binnen het plangebied heeft een oppervlak van minder dan 10 are en betreft geen rij bomen van meer dan 20 bomen

-De houtopstand betreft een erfbegroeiing.

3.4. Soortenbescherming

3.4.1 Europees beschermde soorten (Habitatrichtlijn)

-Het plangebied ligt te ver buiten het landelijk verspreidingsgebied van reptielen die doormiddel van de habitatrichtlijn beschermd zijn om deze in de nabijheid te verwachten. Zover deze in Brabant voorkomen (Gladde slang) eisen deze tevens te specifieke biotoopeisen om deze nabij het plangebied te verwachten

-In het algemeen is het plangebied weinig geschikt voor amfibieën door het ontbreken van stabiele watermilieus in de directe omgeving. Soorten uit deze beschermingscategorie die in de bredere omgeving voorkomen (Rugstreeppad, Kamsalamander, Poelkikker) zijn in het algemeen te specifiek gebonden aan een hoogwaardig watermilieu en een landbiotoop van heide, heideachtig terrein om binnen of nabij het plangebied te verwachten. De Kamsalamander komt verspreid maar zeldzaam voor binnen een zone aan de noordrand van de Maashorst, dus op relatief korte afstand van het plangebied, voor. Dit betreft waarschijnlijk de laatste relictten van versnipperde populaties. De poelkikker is slechts van enkele locaties bekend, maar kan meer voorkomen daar de soort niet altijd voldoende onderscheiden wordt van de algemene Bastaardkikker. Van de Heikikker zijn de enige waarnemingen bekend uit de polders ten noordwesten van Oss; de soort is niet bekend van de bos- en heidegebieden rond Oss en op de Maashorst. De enige soort die min of meer algemeen rond Oss en op de Maashorst voorkomt is de Rugstreeppad. Binnen Brabant is de Rugstreeppad betrekkelijk zeldzaam en wordt in verstedelijkt en agrarisch gebied buiten de optimale biotoop van heide en stuifzanden minder vaak aangetroffen dan elders in het land. De soort is een kolonisator op allerlei braakliggend terrein en plant zich daar veelal voort in ondiepe tijdelijke plassen. Zover deze soort binnen de omgeving binnen agrarisch gebied wordt waargenomen is dit dicht bij de randen van zijn optimale biotopen op natuurlijk terrein van heide en stuifzanden. Er werden middels bronnenonderzoek geen waarnemingen gevonden binnen of dicht bij het verstedelijkt gebied van Schaijk en Oss. Gelet op het hiervoor beschreven lokale verspreidingspatroon is het uiterst onwaarschijnlijk om soorten uit deze categorie binnen of nabij het plangebied te verwachten.

-Ook soorten uit de groep van insecten (libellen, vlinders, kevers) die in de omgeving voorkomen zijn grotendeels te specifiek gebonden aan natuurlijke milieus van heide, bos en een kwalitatief hoogwaardig ecologisch watermilieu van beken en vennen om deze binnen of nabij het plangebied te verwachten. Weekdieren die door de habitatrichtlijn beschermd worden zijn dusdanig zeldzaam (Bataafse stroommossel) of het eisen een dusdanig specifiek watermilieu (Platte schijfhoren) dat deze voor het plangebied uitgesloten kunnen worden.

- De Habitatrichtlijn beschermt tevens een viertal inheemse plantensoorten en twee soorten bladmos; ook deze kunnen op basis van specifieke biotoopeisen en hun zeldzaamheid geheel uitgesloten worden.

-De Habitatrichtlijn beschermt een aantal zeezoogdieren, die vanzelfsprekend binnenlands uitgesloten kunnen worden. Binnenlands kunnen als Europees beschermde zoogdieren wel Bever, Otter, Noordse woelmuis en verschillende soorten vleermuizen verwacht worden. Uitgezonderd van vleermuizen ligt het plangebied te ver buiten het landelijk verspreidingsgebied en specifiek habitatgebied van deze soorten om deze in de nabije omgeving te verwachten.

-De enige soorten zoogdieren die doormiddel van de habitatrichtlijn beschermd zijn en met grote zekerheid verwacht kunnen worden zijn vleermuizen. Buiten de dieren zelf, zijn ook de verblijfplaatsen en de structuren die noodzakelijk zijn om deze in stand houden beschermd. De bescherming geldt de verblijfplekken die jaarrond in gebruik zijn; d.w.z. vaste verblijfplekken waarnaar vleermuizen periodiek terugkeren om bepaalde levensfunctie te vervullen. Ook bij afwezigheid van vleermuizen zijn deze beschermd (zie verder onderstaand kader).

Vleermuizen

Bronnen

Op basis van landschapskenmerken en landgebruik toont de directe omgeving voldoende geschiktheid om een aantal vleermuisensoorten te verwachten. Grote open oppervlakken agrarisch terrein, zoals aan de zuidkant van het plangebied, worden door vleermuizen vermeden. Vleermuizen zullen voornamelijk aangetroffen worden binnen of nabij de bebouwde omgeving waar voldoende kleinschalige landschappelijke afwisseling is en verblijfsmogelijkheden zijn.

Verwacht worden in het bijzonder de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. De Gewone dwergvleermuis is landelijk gezien verreweg de meest algemene vleermuissoort en komt vrijwel overal voor in de bebouwde omgeving. De Laatvlieger komt ook algemeen in de bebouwde omgeving voor, maar is minder talrijk. Meer dan vorige soort foerageert deze ook boven open terrein. Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger verblijven uitsluitend in bebouwing. Op basis van het landelijk verspreidingsbeeld en omgevingskenmerken kunnen ook de Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis als algemene vleermuissoorten verwacht worden. De Rosse vleermuis is een soort die in bomen verblijft en vanuit bosgebieden uitvliegt om foerageermogelijkheden in open agrarisch gebied te vinden. De Gewone grootoorvleermuis verblijft zowel in bomen als in bebouwing en is meer dan vorige soorten en soort van een bosrijk en besloten landschap.

Toelichting

Wettelijke bescherming en levenswijze

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen staan vermeld in Tabel 3 bijlage IV van de Europese habitatrichtlijn en zijn daardoor op Europees niveau beschermd. Deze bescherming betreft tevens de vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort".

Vleermuizen onderhouden verschillende type verblijfplekken als paarverblijven, winterverblijven, kraamverblijven en zomerverblijven. Voor de staat van instandhouding van de lokale populatie van de soort zijn de kraamverblijven en de grote winterverblijven van het grootst belang. In gebruik van paarverblijven zijn vleermuizen het meest flexibel. In de loop van het seizoen wisselen vleermuizen regelmatig van verblijfplaats waarbij gebruik wordt gemaakt van vaste routes tussen de verblijfplekken. Eveneens tussen foerageergebieden en verblijfplaatsen onderhouden vleermuizen vaste routes. Bij het gebruik van deze routes oriënteren vleermuizen zich op lijnvormige elementen in het landschap zoals bomenlanen, kanalen en houtwallen.

Dit gehele systeem van verbindingroutes en foerageergebieden die het functioneren van de verblijfplaatsen voor hun specifieke functies mogelijk maakt wordt de functionele leefomgeving genoemd. Ingrepen binnen de functionele leefomgeving die het functioneren van de verblijfplaatsen aantasten worden door de wetgever gelijkgesteld aan de aantasting van verblijfplekken zelf. In deze zin is de functionele leefomgeving even strikt beschermd als de verblijfplekken.

Veldbezoek

Het plangebied bevat veel bebouwing die voor het grootste oppervlak uit stallen bestaat. De ervaring leert dat vleermuizen stallen als verblijfplekken vermijden. Een verklaring kan zijn de combinatie van ongedierte en geringe hoogte van stallen, waardoor de vleermuizen snel verstoord kunnen worden door ongedierte of zelfs ten prooi kunnen vallen aan ongedierte als ratten en muizen. De dakranden waarop de vleermuizen meestal aanvliegen om toegang tot verblijfplekken te verkrijgen zijn bij stallen veelal te laag gelegen ten opzichte van de aanvliegroutes.

Alle bebouwing binnen het plangebied is onderzocht op verblijf, verblijfssporen en verblijfsmogelijkheden van vleermuizen. Hierbij werd het volgende opgemerkt

- De bedrijfsgebouwen hebben over het grootse oppervlak een dakbekleding van asbestgolfplaten. Dergelijk dakbekleding is weinig isolerend en biedt daardoor en te weinig stabiel klimaat voor vleermuizen om daaronder te verblijven.
- Zover dakpannen aanwezig zijn, zijn deze te plat om verblijfsruimte te bieden en er ontbreekt ondersteunend dakbeschot. Zover er onder de dakpannen ruimten boven isolatieplafonds aanwezig zijn (melkveestal, no.3), zijn de plafondplaten te beschadigd, de isolatieruimten te dicht opgevuld met isolatiemateriaal of van buiten te ontoegankelijk. Tussen gaten en spleten van de dakbekleding en gaten in de plafondplaten van de melkveestal kunnen tochtstromen ontstaan waardoor de isolatieruimten een ongunstig klimaat bieden.
- Er werden nergens stootvoegen vastgesteld die toegang kunnen geven tot spouwruimten
- De binnenruimten werden over het algemeen weinig geschikt bevonden voor verblijf door veel inval van daglicht, tocht en weinig geschikte schuilmogelijkheden tussen dubbele wanden en in donkere hoekjes (kieren, nissen, ed.).
- De gevelbetimmering zover deze aanwezig biedt geen geschikte verblijfsruimte doordat deze geen ruimte tussen muur en gevelat biedt of het materiaal (metaal) is ongeschikt wegen een te gering isolerend vermogen waardoor de verblijfplekken te snel afkoelen of de temperaturen voor de verblijvende vleermuizen te hoog oplopen.
- De enige plek die een grotere geschiktheid toont voor potentiële verblijfsmogelijkheden is de opbouw boven de melkkuil van de melkveestal (no.7) waar een voedersilo is ondergebracht. Naar informatie van de eigenaar bevindt zich, zoals gebruikelijk bij voedersilo's, op deze plek veel ongedierte. De ervaring heeft geleerd dat vleermuizen verblijfplekken waar veel ongedierte verwacht kan worden vermijden.
- De boomgroep is onderzocht op geschikte verblijfsmogelijkheden binnen rottingsholten en spechtenholten; deze werden nergens geconstateerd.

Fig.16. Binnenruimte melkveestal

Fig.17. Opbouw melkveestal

Zeker wordt verwacht dat de vleermuizen foerageren langs de boomgroep aan de noordrand (straatkant) van het erf. Echter er wordt verwacht dat het oppervlak van deze houtstructuur te gering is om op enige substantiële manier deel uit te maken van het lokale foerageergebied van vleermuizen of van belang kan zijn als schakel binnen verplaatsingsstructuur die van bijzonder functioneel belang is binnen het lokaal leefgebied van vleermuizen. Verwacht wordt dat de rest van het erf hooguit van een gemiddeld belang is als foerageergebied voor vleermuizen. De aanwezige onkruidbegroeiingen en het resterend vee trekken naar verwachting insecten aan waarop vleermuizen foerageren.

Conclusie

-Er werd nergens verblijf van vleermuizen vastgesteld noch verblijfssporen die daarop wijzen. De bebouwing werd als weinig geschikt voor verblijf van vleermuizen beoordeeld. Gelet op de

hoeveelheid bebouwing kan een enkele verblijfplek van een of enkele vleermuizen nooit geheel uitgesloten worden. Verblijfplekken die van grote functionele betekenis zijn voor de staat van instandhouding van de lokale populaties (kraamkolonies, winterverblijven) worden niet verwacht. Mogelijke verblijfplekken zullen kleine zomerverblijfplekken betreffen, waarvoor de omgeving met veel oudere agrarische bebouwing, voldoende compensatie biedt.

-Als gevolg van de herontwikkeling wordt slechts een kleine inperking van foerageergebied vleermuizen verwacht en geen aantasting van groenstructuren die van belang zijn als trek- en verplaatsingsstructuur. Verlies van foerageergebied kan door de vleermuizen gemakkelijk binnen de omgeving gecompenseerd worden. Ook de voorgenomen groene herinrichting zal naar verwachting dit verlies op den duur compenseren.

3.4.2 Europees beschermde soorten (Vogelrichtlijn)

Voor vogels geldt een aantal beschermingscategorieën die hieronder besproken worden (zie voor toelichting onderstaand kader).

Toelichting

In de Flora en faunawet worden alle broedende vogels strikt beschermd. De Flora- en Faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is. Van een aantal vogelsoorten worden de nesten ook buiten het broedseizoen beschermd. Als nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt, een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn.

De volgende categorieën (aflopend in beschermde status) worden onderscheiden:

Categorie 1: Ontheffingsaanvraag altijd noodzakelijk

Nesten jaarrond beschermd, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd.

Soorten: Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw.

Categorie 2: Ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk

Deze soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Echter ze zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of "als ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen".

Soorten: Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht.

Categorie 3: Ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk

Soorten: Overige soorten

Categorie 1; ontheffingsaanvraag altijd nodig

Bronnenonderzoek

Op basis van de omgevingskenmerken, de ligging op de grens van het landelijk en meer verstedelijkt gebied, worden een aantal vogelsoorten uit deze zwaarste beschermingscategorie verwacht die als cultuurvolger binnen het kleinschalig agrarisch landschap gelden. Soorten die verblijf in of aan bebouwing zoeken als de Huismus en verschillende soorten uilen (Steenuil en Kerkuil). Deze soorten zullen het grote oppervlak aan open akkerlanden en graslanden vermijden en zich verplaatsen en voedsel zoeken binnen bebouwd gebied en in het bijzonder op boerenerven. Naast genoemde soorten kunnen ook soorten roofvogels verwacht worden die boven open terrein foerageren,

waarvan de meest specifieke soort die verwacht kan worden de Torenvalk is. Deze kan ook binnen bebouwing (zolders, hoge schuren) nestelen.

Veldbezoek

- Tijdens het veldbezoek werden alleen Huismussen vastgesteld in de kleine veestal die in gebruik is voor de opfok van mestkalveren. Nestplekken werden nergens aangetroffen. Verwacht wordt dat de aanwezigheid van huismussen uitsluitend verband houdt met de verstrekking van voedsel aan de kalveren. Opvallend was de afwezigheid van huismussen op de voederplekken van het kleine huisvee aan de voorkant van het erf; een plek waar huismussen veelal bij uitstek aangetroffen worden. Afwezigheid van huismussen op deze plek en binnen aanpalend groen en op aanpalende daken is een indicatie dat op het erf geen vaste populatie aanwezig is.

-Alle bebouwing is intensief onderzocht op verblijf en verblijfssporen die wijzen op verblijf, van uilen. Deze werden nergens geconstateerd. Er werden ook geen sporen aangetroffen die wijzen op uitkijkposten en rustplekken; deze bieden een indicatie dat het erf onderdeel is van het foerageergebied en territorium van uilen. De hoge veldschuur is bij uitstek het type plek waar dergelijke rustplekken en uitkijkposten veelal aangetroffen worden.

Conclusie

Als gevolg van de voorgenomen ingrepen en herontwikkeling worden geen negatieve effecten verwacht op jaarrond beschermde verblijfplekken van vogels en blijvende schade aan functioneel leefgebied dat van belang is voor de instandhouding van deze verblijfplekken. Verwacht wordt dat de aanwezigheid van huismussen uitsluitend verband houdt met de verstrekking van veevoer en de nestelplekken zich binnen of aan naburige bebouwing bevinden. Verwacht kan worden dat huismussenpopulatie voldoende flexibel om zich aan te passen aan wijzingen van hun voedselsituatie ten gevolge van fluctuaties binnen de agrarische bedrijfsvoering in hun leefgebied. De nieuwe groene inrichting voorziet in compensatie van eventueel verlies van functioneel leefgebied.

Categorie2; ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk

Van soorten uit deze categorie werd een nest van een Ekster vastgesteld in een boom die deel uitmaakt van de boomgroep die geamoveerd wordt. Rond het nest werden activiteiten van eksters waargenomen die erop wijzen dat een broedgeval verwacht kan worden. Waarnemingen uit deze categorie betroffen verder o.a. Koolmees en Pimpelmees. Indien het broedseizoen in acht wordt genomen worden ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling geen negatieve effecten verwacht op de staat van instandhouding van soorten uit deze categorie.

Categorie 3; ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk

Tijdens het veldbezoek werd als specifieke broedvogel in en aan bebouwing de Witte kwikstaart vastgesteld. Er werden geen sporen vastgesteld die wijzen op nestelplekken. Andere waarnemingen betroffen algemene tuinvogels als Merel en Roodborst, die wat broedgelegenheid kunnen vinden binnen het groen en in het bijzonder binnen de dichte klimopbegroeiing aan één van de bomen. Op het aangrenzend akkerland kunnen algemene grondbroeders als Scholekster en Kievit verwacht worden. Bij uitvoering van zowel de sloopwerkzaamheden als de werkzaamheden die amovering van het groen betreffen, dient daarom het broedseizoen in acht genomen te worden om beschadiging of vernietiging van nesten van broedvogels uit deze categorie te voorkomen.

3.4.3 Nationaal beschermde soorten (ontheffingsplichtig)

Bronnenonderzoek

-Beschermde soorten van deze categorie uit de groepen van amfibieën (Alpenwatersalamander, Vinpootwatersalamander) reptielen (Levendbarende hagedis) die in de omgeving voorkomen zijn in het algemeen te specifiek gebonden aan natuurlijke milieus van heide, bos en zwak gebufferde

waters om binnen het plangebied en directe omgeving te verwachten. De levendbarende hagedis is in de omgeving een veel zeldzamere verschijning dan op basis van het aanwezige biotoopgebied (heideterrein) verwacht kan worden. De Alpenwatersalamander is een algemene soort binnen het gebied van de Maashorst, maar daarbuiten zeldzaam. De soort wordt veelal vastgesteld binnen bosvijvers. De Vinpootsalamander, een soort die strikt gebonden is aan het watermilieu van vennen, is niet uit de omgeving bekend. Binnen het plangebied en de invloedssfeer daarvan kunnen genoemde soorten, zover hun aanwezigheid een gevolg is van een natuurlijke verspreiding, geheel uitgesloten worden op basis van het beschreven lokaal verspreidingsbeeld en wegens het ontbreken van de specifieke habitatvereisten.

-Op basis van verspreidingsgegevens en habitateisen kunnen ook uitgesloten worden beschermde soorten uit de groep van vissen, libellen, vlinders en de enige nationaal beschermde keversoort (Vliegend hert) en kreeftachtige (Europese rivierkreeft).

-Binnen het half natuurlijk milieu van een boerenerf ontbreken de condities om natuurlijk groeiplekken van nationaal beschermde plantensoorten te verwachten.

-Op basis van landschapskenmerken en bronnenonderzoek kunnen een aantal nationaal beschermde soorten zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt nabij het plangebied verwacht worden. Dit betreffen Steenmarter en de verschillende kleine marterachtigen (Wezel, Bunzing en Hermelijn). Bronnenonderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd van waarnemingen van Steenmarter in Schaijk en omgeving. De bescherming zonder vrijstelling van kleine marterachtigen geldt alleen de provincies Noord-Brabant en Noord-Holland. Deze soorten komen vrij algemeen voor en zijn moeilijk vast te stellen. Binnen de nabije bosrijke gebieden kan de Eekhoorn verwacht worden. Het plangebied, dat verder weinig te bieden heeft voor deze soort, ligt te ver buiten zijn optimaal leefgebied om deze anders dan incidenteel te verwachten. De Maashorst en omgeving behoort tot een kern van het Brabants verspreidingsgebied van de Das. Er is enige kans dat de soort foerageerroutes onderhoudt binnen de directe omgeving; voor verblijfsmogelijkheden is de soort aangewezen op de bosgebieden buiten de directe invloedssfeer van het plangebied.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werd in het bijzonder gelet op sporen van zoogdieren. De verwachtingskans op soorten uit de overige soortgroepen is bijzonder klein als gevolg van te specifieke habitatvereisten, zeldzaamheid en tijd van het jaar. Dit sporenonderzoek heeft geen aanwezigheid van zoogdiersoorten uit deze beschermingscategorie binnen of nabij het plangebied kunnen vaststellen. Op basis van een kort veldbezoek kan echter geen volledige uitsluiting gegeven worden voor de aanwezigheid van Steenmarter en kleine marterachtigen. De Steenmarter is binnen de omgeving nog te weinig bekend om aanwezigheid als realistisch te beschouwen zonder dat er duidelijke sporen zijn vastgesteld. Kleine marterachtigen zijn moeilijk vast te stellen op een erf met veel bebouwing tijdens een kort veldbezoek. Het erf biedt de rommelige entourage met veel schuilgelegenheid om aanwezigheid van deze soorten niet geheel uit te sluiten.

Conclusie

Op basis van veldbezoek worden geen negatieve effecten ten gevolge van de ingreep en voorgenomen ontwikkelingen verwacht op verblijfplekken en leefgebied van nationaal beschermde soorten. Hierbij wordt het volgende aangetekend

- Niet geheel uitgesloten kan worden dat kleine marterachtigen binnen het plangebied verblijven; aanwezigheid binnen het kader van een kort veldbezoek is niet geheel uit te sluiten.

3.4.4 Nationaal beschermde soorten (vrijgesteld)

Binnen en rond de bebouwing kunnen kleine zoogdieren als Huisspitsmuis, Bosmuis en Veldmuis verwacht worden. Buiten zoogdieren kunnen een aantal algemene amfibiesoorten als Bruine kikker en Gewone pad verwacht worden. Soorten die wat verder van het water afzwerven. Genoemde

soorten kunnen schuilgelegenheid, voedsel, overwintering- of voortplantingsgelegenheid vinden binnen rommelige hoekjes, zowel uitpandig als inpandig, waar materialen zijn opgeslagen. Onkruidbegroeiingen kunnen voedsel in de vorm van zaden en insecten bieden. Voor al deze soorten is slechts de zorgplicht van toepassing, d.w.z. dat onnodig doden of verwonden vermeden dient te worden.

4. Conclusie en aanbeveling

4.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebied

Gelet op de kleinschaligheid en aard van de ontwikkeling en ligging op geruime afstand tot Natura 2000-gebied kunnen negatieve effecten op Natura 2000 gebied uitgesloten worden. Een toetsing aan de Natura 2000 wetgeving wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

NNN -gebied (voormalige EHS)

Op NNN-gebied worden geen negatieve invloeden verwacht gelet op de afstand, schaal en aard van ontwikkelingen. Een toetsing aan het NNN/EHS-beleid wordt niet noodzakelijk geacht.

4.2 Soortenbescherming

-De enige soorten die onder strenge beschermingsregiem van de Habitatrichtlijn vallen en met enige waarschijnlijkheid binnen het plangebied verwacht kunnen worden zijn vleermuizen en in het bijzonder de Gewone dwergvleermuis. Deze zullen voornamelijk foeragerend binnen het plangebied aangetroffen worden. De bebouwing binnen het plangebied werd als weinig geschikt voor verblijf beoordeeld; er werd geen verblijf of sporen die daar op wijzen geconstateerd.

-Er werden geen aanwijzingen gevonden van aanwezigheid van nationaal beschermde soorten binnen het plangebied en de invloedssfeer daarvan waarvoor geen vrijstelling geldt. Alleen verblijfplekken van kleine marterachtigen kunnen op basis van een kort veldbezoek niet geheel uitgesloten worden op een erf met veel schuilgelegenheid onder opgeslagen en gedumpte materialen.

-Er werden binnen het plangebied en de invloedssfeer daarvan geen verblijfplaatsen vastgesteld die als jaarrond beschermde vaste verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren kunnen worden aangemerkt of andere elementen die beschermd zijn als onderdeel van de functionele leefomgeving die deze verblijfplekken in stand houden. Gelet op de hoeveelheid bebouwing kunnen binnen de duur van een kort veldbezoek kleine verblijfplekken van vleermuizen nooit geheel uitgesloten worden. Deze verblijfplekken, indien aanwezig, zullen uitsluitend zomerverblijfplekken betreffen,

- Verwacht worden een aantal andere beschermde soorten zoogdieren en amfibieën waarvoor een vrijstelling geldt. Voor deze soorten wordt verwacht dat de zorgplicht in acht wordt genomen. Ook geldt dit voor soorten die geheel onbeschermd zijn.

Concluderend kan gesteld worden dat het plangebied als gevolg van zijn huidige inrichting een lage natuurwaarde biedt. De ecologische kwaliteiten die het plangebied biedt zijn voornamelijk voor soorten die als cultuurvolger binnen of aan bebouwing verblijven en/op boerenerven hun voedsel zoeken. Indien een aantal voorzorgmaatregelen in acht worden genomen, worden als gevolg van de uitvoering van de plannen en de herontwikkeling van de locatie geen negatieve effecten verwacht op beschermde soorten, hun verblijfplekken en leefgebieden.

4.3 Voorzorgsmaatregelen en aanbevelingen.

Algemene voorzorgsmaatregelen

- Bij uitvoering van ingrepen dient het broedseizoen in acht genomen te worden indien niet voldoende gegarandeerd kan worden dat nesten van broedende vogels niet beschadigd of vernietigd kunnen worden. Als aanbeveling geldt, om bij wijze van voorzorgsmaatregel elke schade aan broedgevallen uit te sluiten, ingrepen geheel buiten het broedseizoen plaats te laten vinden. Als broedseizoen wordt de periode half maart-half juli aangemerkt. Ook als na die periode nog broedende vogels of nestjongen worden waargenomen dan geldt dat het broedseizoen nog niet is afgelopen is.

- Voor aanwezigheid onbeschermd en vrijgestelde zoogdieren en amfibieën dient de zorgplicht in acht genomen te worden. D.w.z. dat men verstoring, verwonding en doden van deze diersoorten zoveel mogelijk tracht te voorkomen. De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd.

-In verband met mogelijk foerageergebied van vleermuizen en uilen op naburig terrein en langs groenstructuren die voor deze soorten van belang kunnen zijn, dient het aanbeveling om de lichtbelasting op de omgeving zoveel mogelijk te beperken zowel in de uitvoerende fase als bij de nieuwe functie die het plangebied krijgt.

Bijzondere voorzorgsmaatregelen

- Bijzondere aanbeveling dient om elke schade te voorkomen het slopen van de bebouwing en ruimen van afval buiten de voortplantingsperiode van kleine marterachtigen (15 maart- 1 september) plaats te laten vinden en sloopwerkzaamheden buiten de actieve periode van vleermuizen (15 mei - 1 oktober).

-Indien er tijdens de sloop toch nog vleermuizen aangetroffen worden dient de sloop onmiddellijk gestopt te worden. Nader onderzoek moet uitwijzen welke maatregelen getroffen dienen te worden.

Aanbevelingen

-Aanbeveling dient om tot de ingreep de bebouwing zoveel mogelijk afgesloten te houden, zodat er zich geen beschermd soorten kunnen vestigen, en verder geen materialen binnen de bebouwing opslaan die voedsel en schuilgelegenheid kunnen bieden.

-Voor het behoud en versterking van de ecologische kwaliteiten dient het aanbeveling om bij herinrichting naar een aanplant van inheemse soorten te streven die aansluit op de landschappelijke en ecologische omgeving. De plannen, zover bekend, lijken aan deze eisen te voldoen.

4.4 Ontheffingsaanvraag

Een ontheffingsaanvraag wordt niet noodzakelijk geacht, indien de hier genoemde voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen.

4.5 Vervolgonderzoek

Vervolgonderzoek is niet noodzakelijk indien aan de voorwaarden die genoemd worden in vorig hoofdstukje voldaan worden.

Samenvattend

Indien de hiervoor genoemde voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen, worden ten gevolge van voorgenomen ingrepen en herontwikkeling van het plangebied geen negatieve effecten verwacht op beschermde natuurgebieden en strikt beschermde soorten en hun leefgebied. Ontheffingsaanvraag of vervolgonderzoek is alleen noodzakelijk indien niet kan worden voldaan aan de hiervoor genoemde voorzorgsmaatregelen.

5. Bronnen

Literatuur

- Creemers. R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.
- Schamende e.a. 1995. De Vegetatie van Nederland deel 1 t/m 5
- Drs. E.J. Weeda, R. Westra, Ch. Westra, T. Westra 1985-1994. Nederlandse Ecologische Flora deel 1t/m5
- P. Twisk, A. van Diepenbeek, J.P. Bekker 2010. Veldgids Europese Zoogdieren
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest Afrika. Tirion Natuur.
- SOVON-broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant, Uitgave RAVON 2005.
- S. Hunink 2007. Waarnemingen Herpetofauna regio Oss 2006. Uitgave RAVON

Internetsites

- www.brabant.nl
- www.Verspreidingsatlas.nl
- www.rijksoverheid.nl/ministeries/ez
- www.dassenwerkgroepbrabant.nl

Bijlage1 - Wet Natuurbescherming

1.1 Verbodsbepalingen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen; publicatie van Min. van EZ.

1.2 Zorgplicht

In de Wet Natuurbescherming is een zorgplicht (artikel 2, lid 1) opgenomen:

“Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

De zorgplicht geldt altijd, en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bijlage 2- Beschermden soorten en verblijfplekken

1.2 Bescherming soorten Vogelrichtlijn I (vogels met vaste verblijfplekken).

De vogelrichtlijn onderscheidt de volgende categorieën beschermde vaste verblijfplekken

1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Lijst van vogels die vaste verblijfplekken onderhouden

<i>soort</i>	<i>categorie</i>	<i>soort</i>	<i>categorie</i>
steenuil	1	groene specht	5
gierzwaluw	2	ekster	5
huismus	2	gekraagde roodstaart	5
roek	2	glanskop	5
grote gele kwikstraat	3	grauwe vliegenvanger	5
kerkuil	3	grote bonte specht	5
oehoe	3	hop	5
ooievaar	3	huiszwaluw	5
slechtvalk	3	ijsvogel	5
Boom valk	4	Kleine bonte specht	5
buizerd	4	Kleine vliegenvanger	5
havik	4	koolmees	5
ransuil	4	kortsnavelboomkruiper	5
sperwer	4	oeverzwaluw	5
wespendief	4	pimpelmees	5
zwarte wouw	4	raaf	5
blauwe reiger	5	ruigpootuil	5
boerenzwaluw	5	spreeuw	5
Bonte vliegenvanger	5	Tapuit	5
boomklever	5	torenvalk	5
boomkruiper	5	zeearend	5
bosuil	5	zwarte kraai	5
brilduiker	5	Zwarte mees	5
draaihals	5	Zwarte roodstaart	5
eidereend	5	Zwarte specht	5

2.1 Beschermde soorten Habitatrichtlijn bijlage IV

Nederlandse naam	Latijnse naam		
Planten (4)		Reptielen (3)	
Drijvende waterweegbree	Luronium natans	Gladde slang	Coronella austriaca
Groenknolorchis	Liparis loeselii	Muurhagedis	Podarcis muralis
Kruipend moerasscherm	Apium repens	Zandhagedis	Lacerta agilis
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis	Vlinders (7)	
Zoogdieren terrestrisch (8)		Donker pimpernelblauwtje	Maculinea nausithous
Bever	Castor fiber	Grote vuurvliender	Lycaena dispar
Hamster	Cricetus cricetus	Moerasparelmoervliender *)	Euphydryas aurinia
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius	Pimpernelblauwtje	Maculinea teleius
Euraziatische lynx	Lynx lynx	Teunisbloempijlstaart	Proserpinus proserpina
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus	Tijmblauwtje *)	Maculinea arion
Otter	Lutra lutra	Zilverstreephooibeestje *)	Coenonympha hero
Wilde kat	Felis silvestris	Libellen (8)	
Wolf *)	Canis lupus	Bronslibel *)	Oxygastra curtisii
Vleermuizen (22)		Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteini	Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri	Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Brandts vleermuis	Myotis brandtii	Noordse winterjuffer *)	Sympecma paedisca
Franjestaart	Myotis nattereri	Oostelijke witsnuitlibel *)	Leucorrhinia albifrons
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus	Rivierrombout	Gomphus flavipes
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	Sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus	Kevers (5)	
Grijze grootoorvleermuis	Plecotus austriacus	Brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus lattisimus
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrum-equinum	Gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus
Grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus	Heldenbok	Cerambyx cerdo
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus	Juchtleerkever	Osmoderma eremita
Kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus	Vermiljoenkever	Cucujus cinnaberinus
Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros	Overige soorten (2)	
Laatvlieger	Eptesicus serotinus	Bataafse stroommossel	Unio crassus
Meervleermuis	Myotis dasycneme	Platte schijfhoren	Anisus vorticulus
Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus		
Noordse vleermuis	Eptesicus nilssonii		
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula		
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii		
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus		
Vale vleermuis	Myotis myotis		
Watervleermuis	Myotis daubentonii		
Zoogdieren marien (5)			
Bruinvis	Phocoena phocoena		
Gewone dolfin	Delphinus delphis		
Tuimelaar	Tursiops truncatus		
Witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus		
Witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris		

*) Soorten verdwenen uit Nederland maar die toch beschermd zijn op grond van artikel 3.5 en 3.8 omdat er een gereede kans op terugkeer bestaat

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen; publicatie van Min. van EZ.

2.2 Nationaal beschermde soorten

Nederlandse naam	Latijnse naam				
Planten (76)					
Akkerboserbloem *	Ranunculus arvensis	Smalle raai *	Galeopsis angustifolia	Hazelworm	Anguis fragilis
Akkerdoornzaad *	Torilis arvensis	Spiets havikskruid *	Hieracium lacunculata	Levendbarende hagedis	Lacerta vivipara
Akkerogenroost *	Odonites vernus vernus	Seenenbraam *	Rubus saxatilis	Ringslang	Natrix natrix
Beklierde ogenroost *	Euphrasia rosakoviana	Sijve wolfsmelk *	Euphorbia sicca		
Berggamber *	Teucrium montanum	Tengere distel *	Carduus tenuiflorus	Vissen (6)	
Bergnachorchtis *	Plantanthera chlorantha	Tengere veldmuur *	Minuartia hybrida	Beekdonderpad	Cottus rhenanus
Blaasvaren	Cystopteris fragilis	Trosgamber *	Teucrium boeys	Beekprik	Lampetra planeri
Blauw guichelheil *	Anagallis arvensis foemina	Veenbloembies *	Scheuchzeria palustris	Elrits	Phoxinus phoxinus
Bokkenorchtis *	Himantoglossum hircinum	Vliegenorchtis	Ophrys insectifera	Gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus
Bosboserbloem *	Ranunculus pol. nemorosus	Vroege ereprijs *	Veronica praecox	Groete modderkrutper Kwabaal *	Misgurnus fossilis Lota lota
Bosdravik *	Bromopsis r. benekenti	Wilde averuut *	Antemissa c. campestris		
Brave hendrik *	Chenopodium bonus-henricus	Wilde ridderspoor *	Consolida regalis	Vlinders (20)	
Brede wolfsmelk *	Euphorbia plathyphyllos	Wilde welt *	Melampyrum arvense	Aardbeetvlinder *	Pyrgus malvae
Breed wollegras *	Eriophorum latifolium	Wolfskers *	Atropa bella-donna	Bosparelmoer-vlinder *	Melitaea athalia
Bruinrode wespenorchtis	Eptacis aurorubens	Zandwolfsmelk *	Euphorbia segutertana	Bruin dikkopje	Erynnis tages
Dennenorchtis *	Goodyera repens	Zinkvoelste	Viola lutea calamitaria	Brutne etkenpage *	Sayrium ilicis
Dreps *	Bromus secalinus	Zweedse kornoelje *	Cornus suecica	Duinparelmoer-vlinder *	Argynnis niobe
Echte gamber *	Teucrium cham. germanicum			Gentiaanblauwje *	Maculinea alcon
Franjegtiaan	Genstanella ciliata	Zoogdieren terrestrisch (31)		Groete parelmoer-vlinder *	Argynnis aglaja
Geelgroene wespenorchtis *	Eptacis muellert	Aardmuis	Microtus agrestis	Groete vos *	Nymphalis polychloros
Geplootde vrouwenmantel *	Alchemilla subcrenata	Boommarter	Marex marex	Groete weerschijn-vlinder *	Apatura iris
Gesande veldsla *	Valerianella dentata	Bosmuis	Apodemus sylvaticus	Iepenpage	Sayrium w-album
Gevekt zonneroosje *	Tuberaria guttata	Bunzing	Musela puorius	Kleine heetvlinder *	Hipparchia satulius
Glad biggenkruid *	Hypochaeris glabra	Dambert	Dama dama	Kleine IJsvogel-vlinder *	Umenitis camilla
Gladder zegge *	Carex laevigata	Das	Meles meles	Kommavvlinder *	Hesperia comma
Groene nachorchtis	Coeloglossum vitride	Dwergmuis	Micromys minutus	Sleedoornpage *	Thecla betulae
Groensteel *	Asplenium vitride	Dwergspiesmuis	Sorex minutus	Spiegeldikkopje *	Heteropterus morpheus
Groot spiegelklokje *	Legousta speculum-venenis	Edelhart	Cervus elaphus	Veenbesblauwje *	Plebeus optileae
Groete bosaardbet *	Fragaria moschata	Eekhoorn	Sciurus vulgaris	Veenbosparelmoer-vlinder	Bolorta aquilonaris
Groete leeuwenklauw *	Aphanes arvensis	Egel	Ertaceus europaeus	Veenhootbeeste	Coenonympha tullia
Honingorchtis	Heminitium monorchis	Eikelmuis	Eliomys quercinus	Veldparelmoer-vlinder	Melitaea cinxia
Kalkboserbloem *	Ranunculus polyanthemos ssp. polyanthenoides	Gewone bosspismuis	Sorex araneus	Zilveren maan *	Bolorta selene
Kalkkeerp *	Centaurea calcitrapa	Groete bosmuis	Apodemus flavicollis		
Karchuizeranjer *	Dianthus carthusianorum	Haas	Lepus europaeus	Libellen (8)	
Karwijzele *	Selinum carvifolia	Hemelijn	Musela erminea	Beekrombout *	Gomphus vulgatissimus
Kleine ereprijs *	Veronica verna	Hutspismuis	Crocidura russula	Bosbeekjuffer *	Calopteryx virgo
Kleine Schorseneer *	Scorzonera humilis	Konijn	Oryzolagus cuniculus	Donkere waerjuffer *	Coenagrion armatum
Kleine wolfsmelk *	Euphorbia exigua	Molmuis *	Arvicola scherman	Gevekte glanslibel *	Somaechlora flavomaculata
Kluwenklokje	Campanula glomerata	Ondergrondse woelmuis	Microtus subterraneus	Gewone bronlibel *	Cordulegaster boltonii
Knolladhyrus *	Lathyrus linifolius	Ree	Capreolus capreolus	Hoogveenglanslibel *	Somaechlora arctica
Knolspirea *	Filipendula vulgaris	Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus	Kempense heidelibel *	Sympetrum depressiusculum
Korensla *	Amoseris minima	Seenenarter	Marex foina	Speerwaerjuffer *	Coenagrion hastulatum
Kranskarwij *	Carum verticillatum	Tweekleurige bosspismuis	Sorex coronatus		
Krutpdm *	Thymus praecox	Veldmuis	Microtus arvalis	Kevers (1)	
Lange zonnedaauw	Drosera longifolia	Veldspismuis	Crocidura leucodon	Vlegend hert	Lucanus cervus
Liggende ereprijs *	Veronica prostrata	Vos	Vulpes vulpes		
Moerasgamber *	Teucrium scordium	Waterspismuis	Neomys fodiens	Overige soorten (1)	
Muurbloem	Erysimum cheiri	Wezel	Musela nivalis	Europese rivierkreeft	Asiacus asiaticus
Naakte lathyrus *	Lathyrus aphaca	Wild zwijn	Sus scrofa		
Naaldenkervel *	Scandix peuen-venenis	Woelrat	Arvicola terrestris		
Pijlscheefkelk	Arabis h. sagittata				
Roggelelie *	Lilium bulbiferum croceum	Zoogdieren marien (2)			
Rood peperboomje *	Daphne mezereum	Gewone zeehond	Phoca vitulina		
Rozenkransje *	Antennaria dioica	Grtje zeehond	Halichoerus grypus		
Ruw pazelzaad *	Lithospermum arvense				
Stofzaad *	Monotropa hypopitys	Amfibieën (8)			
Scherpkruud *	Asperugo procumbens	Alpenwater-salamander	Triturus alpestris		
Schubvaren	Cererach officinarum	Brutne kikker	Rana temporaria		
Schubzegge *	Carex leptocarpa	Gewone pad	Bufo bufo		
		Kleine water-salamander	Triturus vulgaris		
		Meerkikker	Rana ridibunda		
		Middelste groene kikker	Rana klepton esculenta		
		Vinpoosalamander	Triturus helveticus		
		Vuursalamander	Salamandra salamandra		
		Reptielen (4)			
		Adder	Vipera berus		

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen; publicatie van Min. van EZ.

Bijlage 3- Soorten met een vrijstelling.

Uitgezonderd:

	Geen vrijstelling
1	Vrijstelling voor ingrepen aan bebouwing en erven.
2	Tijdelijke vrijstelling van juli t/m september
3	Tijdelijke vrijstelling van 15 augustus tot 15 oktober
4	Tijdelijke vrijstelling periode maart en april en periode juli t/m september
5	Tijdelijke vrijstelling van 15 augustus t/m februari

	Drente	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord- Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	ANWvB RN art 3.31
zoogdieren													
Aardmuis													
Bosmuis													
Bunzing													
Dwergmuis													
Dwergspitsmuis													
Eekhoorn						4							
Egel													
Gewone bosspitsmuis													
Haas													
Hermelijn													
Huisspitsmuis		1											
Konijn													
Ondergrondse woelmuis													
Ree													
Rosse woelmuis													
Steenmarter						5							
Tweekleurige bosspitsmuis													
Veldmuis		1											
Vos													
Wezel													
Woelrat													
Amfibieën en reptielen													
Bruine kikker													
Gewone pad													
Hazelworm						2							
Kleine watersalamander													
Levendbarende hagedis						3							
Meerkikker													
Bastaardkikker													

